

بررسی وضعیت دام و دامداری

در ایران - (۲)

تولید

و مصرف

فراآورده‌های

دامی

در ایران

از ناصر نیک‌نژاد

اولین قسمت مقاله بررسی وضعیت دام و دامداری در ایران در شماره گذشته منتشر شد و در آن با اشاره‌ای به مشکلات اقتصادی جهان سوم، و همچنین مدل توسعه انتخاب شده برای ایران در گذشته، سرمایه‌های کلان دامداری در ایران، کمیت دام کشور، وضعیت منابع کشور و میزان تولید و واردات علوفه مورد بررسی قرار گرفت. در این شماره نیز وضعیت بهداشت دام و ضایعات دامی در ایران و همچنین میزان و نحوه سرمایه‌گذاری انجام شده در این بخش مورد بررسی واقع شده و در پایان نیز میزان تولید، صادرات و واردات گوشت در جهان و ایران تشریح شده است.

بهداشت دام کشور

مطالعات و بررسی‌های انجام شده بیانگر اینست که انواع بیماری‌های دامی کشور دارای سه خصوصیت مجری می‌باشند یعنی: ۱- بیماری‌های دامی بین‌انسان و دام مشترک، ۲- مساله اصلی در رابطه با مبارزه با این بیماری‌ها سرمایه‌های نیز بیشتر جنبه بهداشت عمومی دارد بیماری‌های سل، بروسلوز (تب مالت)، عاری، شارپین (سینه زخمی)، کرازا و هیدابوز از این دسته هستند. بعضی دیگر که شروع آنها موجب تلفات و ضایعات دامی کشور و باعث خسارات اقتصادی و تهدید سرمایه دامی کشور می‌شود و در نهایت به تولید ناخالص ملی کشور صدمه خواهد زد عبارتند از: بیماری‌های میکروبی و ویروسی، انگلی (طاعون گاوی) تب مالت، لوله، کولیک، اسهال، بارز، گرانژی و روماتیسم، انگل‌های خونی، انگل‌های خارجی دام و...

بخش دیگر اثراتی روی گوشت و فراآورده‌های دامی خواهد گذاشت که همین انگل‌های بیماری‌های تشنگ، آسان و دام، مسرم‌های خاکی نیز برحومه می‌آورند. عدم سیستم فراتولیدنی علمی و بکیر از یک طرف و وله‌ای که بین سالهای ۵۷ تا ۵۸ در امر مبارزه با بیماری‌های دامی بجزیره آمد باعث شد که روند بیماری‌ها و به ویژه گرانژی، بیماری گرانژی زیاده پیمانگند و مسموم، ضایعات، تلفات و امیانات امراضی دامی با افزایش فراوانی مواجه شود از طرف دیگر پستل، امکانات و خدمات دامپزشکی کشور به حدی نازل است که چارپوکی صنعت دامی کشور نیست. آماری که در سال ۱۳۶۵ ارائه شده کانونهای بیماری دامی کشور را ۳۳۱۶ مورد نشان می‌دهد که در این میان بیشترین تعداد کانون بیماری را بیماری‌های انگلی (۱۴۱۵) کانون تشکیل می‌دهند. در همان سال نزدیک به ۵ میلیون رأس از جنس دامی کشور به بیماری‌های انگلی، ویروسی و میکروبی مبتلا بوده‌اند (۲۱).

عواملی چون کمبود امکانات درمانی و عدم برنامه‌ریزی صحیح و کمبود شدید پرسنل مورد نیاز این بخش دست

نعلت هم داده و سرمایه دامی کشور را تولید می‌کند. به طور کلی مجموعه گاو گاو که در بخش دولتی در رابطه با بررسی‌های دامی دامی کشور عمل می‌کند شامل ۱۹۰۰۰ مهندس دامپروری، ۳۷۰۰ تکنیسین دامپروری، ۴۰۰۰ دکت دامپزشک و ۳۲۵۰ تا ۳۴۰۰ تکنیسین دامپزشکی می‌باشند. با توجه به استانداردهای بین‌المللی برای هر ۱۰۰/۰۰۰ واحد دامی یک دکتر دامپزشک و ۲ تکنیسین دامپزشکی مورد نیاز است که در حال حاضر تعداد نیروی انسانی شامل کشور در سال جاری چیزی حدود ۵۰۰/۰۰۰ دکت دامپزشک و ۵۰۰۰ تکنیسین دامپزشکی پیش‌بینی می‌شود که اگر رقم فوق صحیح باشد نیروی شامل موجود تکافوری سرویس‌های حدود ۳۰ میلیون واحد دامی کشور را با توجه به استاندارد فوق می‌کند. در حالی که رقم جمعیت دامی کشور ۱۲۰ میلیون می‌باشد یعنی ۷۵ درصد دام کشور با توجه به پرسنل موجود از امکانات سرویس‌های به لحاظ نیروی انسانی ملغ و منقضی، محروم هستند.

از طرفی رقم دامهای مبتلا به بیماری‌های دامی و انگلی و میکروبی در سال ۶۴ نزدیک به ۶ میلیون واحد دامی بوده که در مقایسه با آمار سال ۱۳۶۵ این رقم نزدیک به یک میلیون واحد دامی افزایش یافته است یعنی در ظرف ۴ سال، ۲۵۰ هزار دامی به دامهای بیمار کشور افزوده شده است. (۲۲)

مساله دیگری که در ارتباط مستقیم با بهداشت دام کشور است خسارات و زیانهای اقتصادی ناشی از کمبود خدمات دامپزشکی است. به مساله پیش‌گویی و معالجه امور دام است که برآوردهای رسمی آن (تکلیفی و سرمایه‌ای) بیانگر وضعیت اسفناک سیستم بهداشت دامی کشور است.

تلفات و ضایعات دامی

قبل از این که به مساله بهداشت دام و ارتباط آن با تلفات و ضایعات دامی بپردازیم مختصر نگاهی به محاسبه

فرم اشتراك اطلاعات سیاسی-اقتصادی

برای اشتراك «اطلاعات سیاسی - اقتصادی» فرم
پشت صفحه را پس از تکمیل بریده و به همراه
اصل فیش بانکی حق اشتراك به حساب ۱۱۲۰
بانك ملت شعبه خیابان پخش، باجه مؤسسه
اطلاعات (قابل پرداخت در کلیه شعب بانك ملت)
واريز و با پست سفارشی به آدرس: تهران - اول
خیابان خیام - مؤسسه اطلاعات - دبیرخانه
مستوفق پستی ۱۱۳۶۵/۹۳۶۵ ارسال نمایید.

تاریخ شروع اشتراك....

از شماره....

حق اشتراك:

یک ساله ۶۰۰ ریال
شش ماهه ۳۰۰ ریال

تذکرات:

- ۱- برای تسریع در دریافت «اطلاعات سیاسی - اقتصادی» آدرس دقیق خود را به نشانی محل اشتراك بفرستید.
- ۲- در صورت هرگونه تغییر در نشانی، مسئولین اشتراك را در جریان امر قرار دهید.
- ۳- در صورت عدم دریافت مجله پس از ۱۰ روز از انتشار، مراتب را با شماره تلفن ۳۲۸۲۶۵ و با نامه به مسئولین اشتراك اطلاع دهید.
- ۴- از ارسال هرگونه وجه نقد بابت حق اشتراك خودداری نمایید.

توضیح در مورد نحوه اشتراك

با پرورش از مشترکین محترمی که تا قبل از انتشار شماره قبل (شماره هفتاد - ۶۶ - فروردین ماه ۶۶) اقدام به پرداخت فرم ابونمان و ارسال آن ننموده اند، از آنان تقاضای می‌گنیم به علت اشتیاقی که در چاپ شماره مستوفق پستی ابونمان وجود داشته است، مجدداً اصل فیش بانکی را به همراه فرم اشتراك چاپ شده در حسن شماره (با شماره قبل) به نشانی «تهران - ابتدای خیابان خیام - مؤسسه اطلاعات - دبیرخانه - مستوفق پستی ۱۱۳۶۵/۹۳۶۵» ارسال نمایند با پرورش دوباره قبلا از این همکاری تشکر می‌گنیم.

✳ در حال حاضر ۷۵ درصد دام کشور با توجه به پرستل موجود، از امکانات سرویس دهی به لحاظ نیروی انسانی ماهر و متخصص محروم هستند.

✳ رقم دامهای مبتلا به بیماریهای ویروسی، انگلی و میکروبی در سال ۶۴ نزدیک به ۶ میلیون واحد دامی بوده که در مقایسه با آمار سال ۱۳۶۰ این رقم نزدیک به یک میلیون واحد دامی افزایش داشته است.

دریافت انرژی برده باره ای از کشورهای جهان و ایران (درصد)

شهر و بند	موانع ناشی از آن	سازجات و وسوسه جات	انواع گوشت مرغ و سفید	انواع روغن و چربی ها	کل انرژی دریافتی
ایرانی	۷۲/۵	۱۶/۱	۲/۹	۲/۷	۹۹
آمریکایی	۲۲/۶	۲۲	۲۱/۱	۱۵/۸	۱۰۰
آلمانی	۲۰/۶	۱۵/۱	۱۳/۵	۱۰/۲	۹۰
هلندی	۲۲/۸	۲۱/۱	۸/۲	۱۳/۸	۱۰۰

مطابق مجله کشاورزی شماره ۲۸۵، ماه ۱۳۶۵

امارت تولید جهانی انواع گوشت در قاره های مختلف (۱۹۷۸-۸۵) (واحد: هزار تن)

نام قاره	۱۹۷۸-۸۱	۱۹۸۳	۱۹۸۴	۱۹۸۵
آسیا	۲۵۸-۲	۳۰۲۸۷	۳۳۴۸۸	۳۵۳۵۵
آفریقا	۶۶۸۵	۷۳۱۲	۷۳۲۷	۷۶۲۴
اروپا	۲۹-۲۲	۳۹۸۹	۲۰۸۳۲	۲۰۹۰۱
قاره آمریکا	۲۱۱۴۵	۲۲۶۶۲	۲۲۲۸۸	۲۳۴۶۶
نیمه ساحل شرقی	۱۵۲۹۱	۱۶۳۵۰	۱۶۹۷۷	۱۷۲۰۲۵
اقیانوسیه	۳۹۷۲	۳۹۹۱	۳۶۲۲	۳۷۵۸
مجموع	۱۶۸۸۲۹	۱۶۰۵۰۱	۱۶۸۸۲۲	۱۶۸۲۱۰

مأخذ: EAO Production Yearbook 1985-1986

تجزیه از قلم است.

اطلاعات سیاسی - اقتصادی

سیاسی-اقتصادی

اطلاعات

فرم اشتراک

نام و نام خانوادگی:

نام و نام خانوادگی به تفکیک حروف:

نام:

نام خانوادگی:

تلفظ:

آدرس دقیق:

شماره تلفن:

کد پستی:

مستوفی سیاسی

گوساله حدود ۲۲ درصد (۳۷۰۸۸ هزارتن)، گوشت پرندگان شامل طیور و ماهیان حدود ۲۱ درصد (۳۰۹۵۲ هزارتن) و ۱۷ درصد ماهیان نیز شامل سایر انواع گوشت بوده است. سرانه تولید انواع گوشت در جهان نزدیک به ۳۰ کیلوگرم، در کشورهای توسعه یافته ۷۷ کیلوگرم و در کشورهای درحال توسعه ۱۳/۷ کیلوگرم بوده است. در ایران نیز در سال ۱۳۶۳ سرانه تولید انواع گوشت معادل ۱۹/۷ کیلوگرم (۱۰ کیلوگرم کمتر از سرانه جهانی) بوده است.

مقایسه وسعت قاره‌ها در این زمینه نشان می‌دهد که بیشترین سرانه تولید انواع گوشت را قاره آمریکا به با بیش از ۱۷۰ کیلوگرم و کمترین سرانه را قاره آسیا با ۱۱/۸ کیلوگرم دارا بوده‌اند. از طرفی متوسط مصرف سرانه جهانی گوشت (با توجه به میزان جمعیت جهان) در سال ۱۹۸۲ معادل ۳۰/۸ کیلوگرم بوده (روزانه ۸۴ گرم) که سهم کشورهای توسعه یافته از آن به ۲۲٪ جمعیت جهان) بالغ بر ۶۲ درصد تولید جهانی بوده و مصرف سرانه مصرف کل قاره اروپا معادل ۸۱ کیلوگرم در سال ۱۳۶۱

مصرف سرانه (کیلوگرم)	مصرف کل (هزارتن)	مصرف سرانه (کیلوگرم)
۶۱۰۶/۸	۱۵	۱۰
۶۶۳	۹/۵	۱۰
۲۲۲	۵/۵	۱۰
۶۰/۷	۱۰/۲	۱۰
۲۱۶/۷	۱۰۲	۱۰

مطابق با جدول زیر سرانه تولید انواع گوشت در کشورهای مختلف (۱۹۸۲)

لازم به توضیح است که به دلیل شگاف شدید درآمدی در داخل کشور بین قشر مرفه و صاحب امکانات رفاهی و قشر متوسط به پایین که اغلب از حداقل امکانات مالی رفاهی نیز محرومند، هیچگونه توزیع عادلانه مواد پروتئینی رعایت نمی‌شود چرا که مصرف نامعادل مالی و اقتصادی است و فقر درآمدی در اقتضای پایین جامعه سبب می‌شود که کوشش مصرف مواد پروتئینی در گروه مرفه جامعه بوده و اولاد کم درآمد مجبور باشند غذای مصرفی خود را از مواد نشانه‌ای بخرند.

بر اساس پیش‌بینی روند مصرف و تقاضا در کشور سرانه پروتئین خالص مصرفی که در سال ۱۳۶۱ حدود ۱۹/۵ گرم در روز بوده، در سال‌های ۱۳۷۱ و ۱۳۸۱ به ۲۱/۵ گرم در روز افزایش خواهد یافت (معادل ۲۷ کیلوگرم کالری در روز). به عبارت دیگر چنانچه متوسط سطح کالری مصرف روزانه یک نفر را در سال ۱۳۷۵ در ایران معادل ۳۸۰۰ کیلوکالری در نظر بگیریم که یک خطیسمی و استاندارد می‌باشد کمتر از ۳/۵ درصد آن از طریق پروتئین حیوانی تامین می‌شود که این رقم در مقایسه با کشورهای پیشرفته اروپایی و آمریکایی که بین ۳۰ تا ۳۵ درصد کالری غذای روزانه آنها را مواد پروتئینی و فرآورده‌های لبنی تشکیل می‌دهد بسیار ناچیز و اندک است و حتی از متوسط مصرف پروتئین حیوانی کشورهای جهان سوم که معادل ۵ درصد از کل کالری غذای روزانه آنها را تشکیل می‌دهد نیز کمتر می‌باشد (۲۹).

ادامه دارد

طبق برآوردهای موسسات بین‌المللی حداقل مصرف پروتئین روزانه حدود ۷۵ گرم تعیین شده که باید لااقل یک سوم (حدود ۲۳ گرم) آن را پروتئین حیوانی تشکیل دهد. در صورتی که کل مصرف سرانه پروتئین در ایران روزانه حدود ۲۰ گرم است.

سرانه تولید انواع گوشت در جهان نزدیک به ۳۰ کیلوگرم، در کشورهای توسعه یافته ۷۷ کیلوگرم و در کشورهای در حال توسعه ۱۳/۷ کیلوگرم بوده است. این رقم برای ایران در سال ۱۳۶۳ معادل ۱۹/۷ کیلوگرم می‌باشد.

- زیر نویس‌ها
- ۲۱- وزارت کشاورزی - گزارش امه سالمی‌های سلامت ما در سال ۸۶
 - ۲۲- به نقل از گزارش‌های سازمان دامپزشکی کشور
 - ۲۳- فرهنگ علوم اقتصادی - دکتر منوچهر فرهنگ
 - ۲۴- بررسی سیمارهای گرمی ۱۹۸۱ و آنزیم سبزی، با آنها - دکتر سوسان آقایی
 - ۲۵- وزارت کشاورزی و منابع طبیعی (واحد کشت و صنعت و مجتمع‌های شیر و گوشت).
 - ۲۶- مأمور کانون برمهه سال ۶۵ کل کشور صوب ۲۴.
 - ۲۷- مجله شورای اسلامی
 - ۲۷- تالیف آستان - آر.ب.م.ترام - ترجمه دکتر مشهدی لطفی - انتشارات جهاد دانشگاهی - ۱۳۶۴
 - ۲۸- تمام گروه‌های بهداشت، قند و بازرگانی پیچیده‌تری نظیر شکر صنعت که از اتصال چنین گروه قند تشکیل شده‌اند. اطلاق دگرپهیدرات به آنها به این دلیل است که از عناصر کربن، هیدروژن و اکسیژن تشکیل شده‌اند و نسبت هیدروژن و اکسیژن موجود در آنها به دو یکد بیضی به همان نسبتی است که در مولکول آب وجود دارد و از این رو «Hydrate» به معنی آب یا کلمه «carbo» امتناع یافته است (اصول علم تغذیه - گیتی صدیقی و آزاده امین‌پور - شرکت علم انتشار - ۱۳۶۵)
 - ۲۹- بررسی صنایع جهانی نیشکر در ایران و جهان (جلد چهارم) - مستوفی مطالعات توسعه نیشکر (دراسته به معاونت کشت و صنعت‌های وزارت کشاورزی)

رأسی معادل ۶۱ درصد مصرف داشته‌اند و از طرفی سهم کشورهای درحال توسعه (با ۲۷٪ جمعیت جهانی) اندک معادل ۲۸ درصد تولید جهانی بوده است و به عبارتی تنها ۳۱ درصد مصرف گوشت جهانی را در اختیار داشته‌اند. در نتیجه مصرف سرانه گوشت در کشورهای درحال توسعه ۱۶ کیلوگرم بوده حال آنکه در کشورهای توسعه یافته این مقدار بالغ بر ۷۷ کیلوگرم (بیش از ۴/۵ برابر) می‌باشد. از لحاظ کالری (انرژی) دریافتی که حاصل مصرف مواد پروتئینی جبری، کلسیم و مواد مغذی است باز کشورهای درحال توسعه نسبت به توسعه یافته‌ها کمبود خاصی برخوردار هستند. طی سالهای ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۳ مصرف سرانه روزانه کالری دریافتی در کشورهای درحال توسعه ۴۰۶/۳ گرم بود در حالی‌که این مقدار در کشورهای توسعه یافته ۱۲۸۴/۳ گرم بوده است.

بر اساس تجربیات بدست آمده به ازای هر کیلوگرم وزن بدن، مصرف یک گرم پروتئین حیوانی ضروریست که میزان این مصرف برای نوزادان روزانه به ازای هر یک کیلوگرم وزن ۳/۵ گرم، برای نوجوانان ۱۶-۱۹ ساله، در صورتی که مدگر باشند ۱/۶ گرم و برای نوجوانان مؤنث ۴/۲ پروتئین است. درحال حاضر مصرف سرانه مواد پروتئینی مردم ماز از حداقل استاندارد لازم کم‌تر است. طبق برآوردهای مؤسسات بین‌المللی حداقل مصرف پروتئین روزانه حدود ۷۰ گرم تعیین شده که باید لااقل یک سوم (حدود ۲۳ گرم) آنرا پروتئین حیوانی تشکیل دهد. در صورتیکه مصرف سرانه پروتئین در ایران حدود ۲۰ گرم (۵۰ کم‌تر از استاندارد معمولی) بر روی می‌باشد.